

สหรัฐฯ ประเมินสถานะการคุ้มครอง “ทรัพย์สินทางปัญญา” ของประเทศคู่ค้าสำคัญ ชี้ไทยพัฒนาการคุ้มครองและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก้าวหน้าต่อเนื่อง

สหรัฐฯ ประกาศสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศคู่ค้าสำคัญ ประจำปี 2569 โดยยังคงสถานะประเทศไทยอยู่ในบัญชีประเทศที่ต้องจับตามอง (Watch List: WL) พร้อมรับรู้พัฒนาการที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องของไทยในการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับสากล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเปิดเผยว่า สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (United States Trade Representative: USTR) ได้จัดทำรายงานสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศคู่ค้าสำคัญ ภายใต้กฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา 301 พิเศษ (Special 301) เป็นประจำทุกปี เพื่อประเมินระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศคู่ค้า โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประเทศที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามากที่สุด (Priority Foreign Country: PFC) ประเทศที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษ (Priority Watch List: PWL) และประเทศที่ต้องจับตามอง (Watch List: WL) ซึ่งผลการประกาศล่าสุด เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2569 ตามเวลาประเทศไทย ระบุให้ไทยยังคงสถานะในบัญชีประเทศที่ต้องจับตามอง (Watch List: WL) ร่วมกับอีก 18 ประเทศ/กลุ่มประเทศ ได้แก่ อัลจีเรีย อาร์เจนตินา บาเบโดส เบลารุส โบลิเวีย บราซิล แคนาดา โคลอมเบีย เอกวาดอร์ อียิปต์ สหภาพยุโรป กัวเตมาลา เม็กซิโก ปากีสถาน ปารากวัย เปรู ตรินิแดดและโตเบโก และตุรกี และในปีนี้ สหรัฐฯ ได้เพิ่มความเข้มงวดในการประเมินยิ่งขึ้น จากปีก่อนที่ไม่มีประเทศใดถูกจัดไว้ในบัญชี PFC แต่ปีนี้ได้ปรับเวียดนามจากที่เคยอยู่ในบัญชี WL มาอยู่ในบัญชี PFC ในการประกาศครั้งล่าสุด พร้อมทั้งจัด 6 ประเทศไว้ในบัญชี PWL ได้แก่ ชิลี จีน อินเดีย อินโดนีเซีย รัสเซีย และเวเนซุเอลา ขณะเดียวกัน สหรัฐฯ ได้เพิ่มสหภาพยุโรปเข้ามาในบัญชี WL ปีนี้ด้วย

รายงาน Special 301 ประจำปี 2569 ระบุว่า สหรัฐฯ เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทย และพัฒนาการของการคุ้มครองและป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุกด้านการปราบปรามการละเมิดฯ การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย การผลักดันการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายสิทธิบัตร รวมทั้งการเตรียมการเข้าเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่สำคัญ ได้แก่ สนธิสัญญาว่าด้วยการแสดงและสิ่งบันทึกเสียงขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Performances and Phonograms Treaty) และความตกลงกรุงเฮกว่าด้วยการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (Hague Agreement Concerning International Registration of Industrial Designs) อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ขอให้ไทย

เร่งปรับแก้ไขกฎหมายให้สำเร็จ เพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังพบการจำหน่ายสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะในช่องทางออนไลน์ โดยขอให้ไทยขยายผลการปราบปรามไปถึงผู้ค้ารายใหญ่หรือแหล่งผลิตให้มากขึ้น รวมทั้งยังเห็นว่ามีค่าลิขสิทธิ์ค้างสะสม (backlog) ในบางสาขา โดยเฉพาะเกสซ์ภัณฑ์ การแอบอ้างสิทธิในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ การใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ และการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ผ่านการใช้อุปกรณ์และแอปพลิเคชันดาวน์โหลดข้อมูลเนื้อหา (content) ที่มีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

ที่ผ่านมา กระทรวงพาณิชย์ ภายใต้การนำของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นางศุภจี สุธรรมพันธุ์) ได้มีข้อสั่งการให้กรมทรัพย์สินทางปัญญาเร่งส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้เข้มแข็ง เอื้อต่อการสร้างสรรค์และส่งเสริมการค้าการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาให้ทันสมัย การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยกระดับระบบจดทะเบียนและงานบริการประชาชนให้สะดวกรวดเร็ว การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเครื่องมือสร้างมูลค่าเชิงธุรกิจ ตลอดจนการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยในช่วง 6 เดือนแรก (ตุลาคม 2568 - มีนาคม 2569) ของปีงบประมาณ 2569 มีผลการจับกุมดำเนินคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในไทย ทั้งยานการค้าและออนไลน์รวม 332 คดี ยึดของกลางได้กว่า 1.3 ล้านชิ้น คิดเป็นมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจกว่า 2,300 ล้านบาท พร้อมดำเนินมาตรการป้องกันเชิงรุกในการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนผู้บริโภคถึงผลกระทบและความเสี่ยงจากการใช้สินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งการพัฒนาระบบนิเวศทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมศักยภาพและความพร้อมของไทยในการยกระดับระบบทรัพย์สินทางปัญญาสู่มาตรฐานสากล ตามแนวนโยบาย Trade Plus ของรัฐบาล ที่มุ่งเสริมสร้างความเชื่อมั่นของไทยในเวทีการค้าโลกท่ามกลางภาวะความผันผวนและความท้าทายในบริบทระหว่างประเทศในปัจจุบัน

ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเร่งจัดการประเด็นความท้าทายที่ยังเป็นข้อห่วงกังวลของสหรัฐฯ ทั้งในด้านการแก้ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนช่องทางออนไลน์และในท้องตลาด โดยเฉพาะยานการค้าที่ถูกระบุในรายงานตลาดที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสูงทั่วโลก หรือ Notorious Markets ซึ่งเผยแพร่เมื่อเดือนมีนาคม 2569 การพัฒนากฎหมายด้านการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม ตลอดจนการเร่งรัดกระบวนการพิจารณาค่าขอสิทธิบัตร ควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและแม่นยำในการตรวจสอบคำขอ เพื่อส่งเสริมให้สหรัฐฯ พิจารณาทบทวนสถานะและถอดไทยออกจากบัญชี WL โดยเร็ว

นางอรมน เน้นย้ำว่า การผลักดันให้ไทยหลุดจากบัญชี WL ยังคงเป็นเป้าหมายสำคัญของกรมฯ โดยจะชี้แจงความก้าวหน้าด้านทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้สหรัฐฯ ทราบอย่างต่อเนื่อง พร้อมดำเนินการตามแผนงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา (IP Work Plan) ที่ได้จัดทำร่วมกับ USTR ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการมุ่งมั่นทำงานกับหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และกระบวนการยุติธรรม ใช้มาตรการปราบปรามเชิงรุกเพื่อตัดวงจรสินค้าละเมิดตั้งแต่ต้นตอ เน้นการจับกุมสินค้าละเมิดในย่านการค้า โกดังเก็บสินค้า ตลอดจนด่านศุลกากรข้ามแดน รวมทั้งยกระดับระบบทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งนอกจากจะช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมด้านการค้าการลงทุน และความน่าเชื่อถือในสายตาของนานาชาติแล้ว ยังเป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย เพิ่มขีดความสามารถและสร้างโอกาสทางการค้าให้ผู้ประกอบการไทยอย่างยั่งยืนอีกด้วย

นางอรมน กล่าวทิ้งท้ายว่า กรมทรัพย์สินทางปัญญาขอใช้โอกาสนี้ในการขอบคุณหน่วยงานทุกภาคส่วนที่ร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจด้านทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเข้มแข็ง ซึ่งช่วยยกระดับภาพลักษณ์เชิงบวกของไทยในเวทีสากลอย่างชัดเจน ทั้งนี้ กรมฯ ขอเชิญชวนประชาชนและผู้ประกอบการร่วมผนึกกำลังสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่โปร่งใส ไม่สนับสนุนสินค้าหรือเนื้อหาที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และร่วมเฝ้าระวังการกระทำที่เข้าข่ายละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หากพบเบาะแสสามารถแจ้งข้อมูลได้ที่ กองป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา กรมทรัพย์สินทางปัญญา โทร. 02-547-4702 หรือสายด่วน 1368